

KÖSZÖNTJÜK
A ROKONT ÉS BARÁTOT!

FEKETE GYÖRGY:

Több mint barát

Beszélgatókönyveim második kötete 1997-ben jelent meg Ezredévi tűnődések címmel. A háromkötetes sorozat negyvennyolc megszólalója a szívemhez legközelebb barátaimból került ki, s mi sem természetesebb, hogy Karcsi sem hiányozhatott közülük, az egyetlen „több mint barát”.

A róla szóló büszke emlékezésem hadd kezdődjön annak a meghitt beszélgetésnek a bevezetőjével, amelynek értelme és levegője azóta sem változott, csak az idő építette be szívem alá megőrzésre.

Beszélgetés ifj. Fekete Károly teológussal

A beszélgetés felvezetését az ifjú jelző magyarázatával kell kezdenem. Károly ugyanis egy református papcsalád ötödik Károly nevű lelkésze, vagyis immár a negyedik, aki nevét így jelzi. (Ajánlottam ugyan, hogy másképp különböztesse meg magát tiszteletre méltó őseitől, mert ez az egyházi irodalomban komoly azonosítási zavarokat okozhat, de mind ez ideig hatástalanul. Reménykedem...) Nem kis büszkeséggel írom le: a keresztfiam. „Negyedik Károly” bátyám első gyermeke, így nagyapja volt az én apám, „harmadik Károly”.

Kiterjedt családunk egyik büszkesége, ígéretes szolgája egyházunknak. Erős akaratú, szelíd ember. Kialakult véleményét az életről és a rábízott tennivalókról határozottan mondja, írja, oltja mindennapi cselekedetekben, de megértően gondolkodó, árnyaltan fogalmazó és szeretetre méltó lény. Tradíciótisztelő, olvasott, világot tapasztalt, de szíve alatt dédelgeti a XXI. századot, gyermekei világát. Hidakat építő típus, nem korlátokat eszkábáló. „Nem kőbaltát kell újrappattintgatni guggolva, ágyékkötőben” – mondta egy kedves tanárom az ötvenes évek elején, hanem tenyerünkből etetgetni a holnap madarait, teszem én hozzá, mert magam is így érzem. Károly már rég-rég számítógépen írja cikkeit, könyveit, szerkeszt folyóiratot, fogalmaz hittudományi egyetemet megújító tantervet, vitairatot.

Mai ember, mai pap. Magára veszi a világot, hogy megértse, és részese lehessen a megújításnak. Evvel azt is elárultam, milyen mértékben idegenkedem attól az embertípustól, akiről fél perc beszélgetés után kiderül, mivel foglalkozik, hiszen önmagán kívül alig érdekli valami. Ilyenek a paragrafuslelkű jogászok, a parlamenti stílusú politikusok, az építész, aki csak saját életmódjára képes tereket tervezni, az injekcióstű-szemű orvos és a papos pap. Ez a legutóbbi igazán nem ő róla jut eszembe.

Nem találkozunk eleget, de nagyon közel áll a szívemhez. Azt sugározza: közetek tartozom, küldetésem van, s az egyenlők között szeretnék első lenni. Jézus Krisztusban.

Találkozásunkkor megállapodtunk, hogy kérdéseim két fő témára koncentrálódnak: a lelkészképzésre és a zene szerepére az egyházban, a papi hivatás gyakorlására. Az önéletrajzi elemeket magam mondom el, otthon lévén a dologban, hogy ne kelljen alakoskodnom.

Negyven éve született Kisvárdán, majd Tornyospálca és Kaba után Debrecenbe került a Református Kollégium Gimnáziumába. Utána Miskolcon végezte orogonatanulmányait Virágh Endrénél. Végzései után kántorképző tanfolyamokon tanított és egyházzenei kutatásokba kezdett. Nemzetközi orgonakurzuson vett részt Assisiban az Ottorino Respighi Zeneakadémia meghívására. Majd a Debreceni Református Teológiai Akadémiára került, és kitűnő minősítéssel tette le lelkészképesítő vizsgáját. A Debreceni Nagytemplom Egyházközségében szolgált segédlelkészként, innen kapott meghívást főállású teológiai munkára. A teológiai tanulmányokhoz édesapjától és vallástanárától, dr. Rózsai Tivadartól kapott indíttatást. Elsősorban gyakorlati teológiával foglalkozott, később érdeklődése az újszövetségi és a rendszeres teológiára is kiterjedt. Nem véletlen tehát, hogy éppen Makkai Sándor erdélyi püspök munkássága lett doktori disszertációjának tárgya, aki ezen a területen is maradandót alkotott. Szigorlatát Kolozsváron tette le. Amikor édesapja nyugdíjba vonul – milyen felemelő stafétaváltás –, tőle veszi át a Debreceni Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének vezetését. Az intézménynek azóta másodsorú választott rektora. Szerkeszti a „Nagytemplomi Gyülekezeti Élet” és a „Református Tiszántúl” című lapokat. Tagja a Doktorok Kollégiumának. Első házasságából két fiúgyermek született, második felesége lelkipásztor, és e sorok írásakor párás szemmel várja kicsinyét...

Károly mögött mindössze négy évtized van. A magyar történelemnek, egyháza történetének súlyos terhekkel és nagy elszánásokkal teli éve is ezek, sikerekkel, jó szándékokkal és tévedésektől terhesen. Elég, ha arra gondolok, hogy a politika elmaradt bűnbevallását az egyházak el nem végzett számvetése is súlyosbítja. Közöttünk pedig itt él a hívek és elöljárók új nemzedéke,

amelynek majd mindent másképpen kell csinálnia, mint az elődöknek, hogy a „történet” még egyszer meg ne ismétlődhessen.

Miközben beszélgetésünk vázlata – korrektúrára – megjárta a Budapest–Debrecen utat és ugyanezt visszafelé, az Isten kegyelméből felsírt a parányi Hanna. Kavisánszki Görgyike tiszteletes asszony ezért még inkább átérzi, mit is jelent „az ige testté lőn” könyörületes csodája. A két nagymama és a két nagyapa egyetlen pillanat alatt ballagott át egy másik generációba, mosolyogva és elégedetten. És ki tudja – a holnap kifürkészhetetlen –, hogy nem áll-e már valahol egy szószerk, ahol negyedszázad múlva a három gyermek közül az egyik első prédikációjának szentelt izgalomával kezdi el mondani az imádságot: „Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szentelessék meg a Te neved!”

Az idézett előszó megjelenése óta éppen húsz esztendő telt el. Újraolvastva érzem, hogy Karcsi nem csak nyomdokába lépett a lelkipásztor ősök sorának, hanem generációk terveit, álmait, fogadalmát teljesíti be erős akarral, hittel, isteni megbízatása teljesítésével. Teszi ezt abban a történelmi időben, amikor a világ óriási népességének szövete szakadozni látszik, s ha valaki missziós tevékenységre született, annak ünnepi, mindennapi tenni-valója templomon belül és a tágabb világban megtöbbszöröződött.

Őt sorsa a bibliai kinyilatkozások forráshelyére, a templomok épített csodavilágának tereibe jelölte ki választott házigazdának a templomba, ami kunyhó is, ház is, palota is, tornya felkiáltójel a tájban, grádics a felhők fölé, de csendje maga a békesség, vagyis az örökélet előszobája.

Hogy mit gondoltam ugyancsak húsz évvel ezelőtt erről, azt egy rövidke írásom köszöntő szándékával küldöm drága keresztfiamnak, illő szeretettel és nem szűnő bizalommal.

Az Isten háza

A ház és az ember feltételezik egymást.

Az Isten háza és az Isten kapcsolata ennél sokkal kézenfekvőbb, ám jóval titokzatosabb.

A templomépítők a templomépítésben magasan meghaladják eredendő képességeiket.

A templom falaiba a történelem véglegesen beírja nemcsak folyamatos önmagát, hanem minden ember mikrotörténelmét is.

A templomok csendjében képes elcsitulni mindaz a gyarlóság, amelyet nap nap után saját házainkban megélünk.

A templom tornyait a táj régen elfogadta Jó Pásztornak a falvak és városok összebújó nyájai között.

A templomba nem mi zárjuk be a Teremtőt, hanem benne Ő ül közénk szelíd vigasztalásra és megbocsátásra.

A templom olyan építészeti alapforma, mint az isteni hasonlatosságra teremtett emberi test.

A templom, ha pusztul is, tovább él, mert a keresztiség szertartásakor belénk költözött.

Az új templom viszont az emberi bizakodás legreménykeltőbb, épített csodája.

*Prof. emeritus Fekete György
keresztapa*